

N:o 4.

Af Herr **J. Andersson** i Lysvik: *Om anslag till understöd åt äldre folkskolelärare.*

Vid 1884 års riksdag beslutades i anledning af väckt motion att bereda äldre behöfvande folkskolelärare, som ej äro delaktige i pensionsinrättning, ett understöd af högst 250 kronor, och beviljades för detta ändamål ett anslag af 10,000 kronor. Sistlidne års Riksdag beviljade för enahanda ändamål samma belopp.

De vilkor, som Riksdagen bestämde för att komma i åtnjutande af bemälda understöd, äro: *oförvitlig tjenstgöring samt afgang från innehafd tjenst före 1867*, då pensionsinrättningen för folkskolelärarne kom till stånd, hvarjemte meddelande af närmare bestämmelser om vilkoren för sådant understöds erhållande öfverlemnades åt Kongl. Maj:t, som stadgat, att *till understöd berättigad lärare skall vara examinerad.*

Angående dessa vilkor, så synas de i ett hänseende ganska efterlåtande, men i ett annat för svåra för det afsedda ändamålet. Något afseende fästes nemligen icke vid tjenstetidens längd, utan kan denna vara huru kort som helst, hvaremot tiden för entledigandet samt egenskapen af examinerad äro noga bestämda. Genom dessa bestämmelser uteslutas från berörda förmån sådana lärare, som af särskild orsak ej afgått från sin befattning inom föreskrifven tid eller aflagt vederbörlig examen. På detta sätt kunna afgångna lärare, som endast kort tid varit anställda i folkskolans tjenst, men sedan egnat sig åt andra sysselsättningar, erhålla understöd, då deremot andra, som kvarblifvit vid sin befattning, så länge de med någorlunda bibehållen förmåga kunnat sköta den, gå miste om understöd endast för det ovilkorliga stadgandet, att afsked skall vara erhållet före 1867 samt att afgången lärare skall vara examinerad.

Vid tiden närmast efter 1842, då folkskolor mer allmänt började

inrättas, tillämpades ej så noga bestämmelserna i gällande skolstadga om lärares åliggande att hafva aflagt examen, deras antagande m. m. Då inom en församling tillgång fans på någon person, som egnat sig åt barnundervisning och ansågs därför lämplig, blef en sådan mångestädes utan vidare formaliteter till folkskollärare antagen, sedan han möjligen i någon normalskola inhemtat praktisk insigt och färdighet.

Att afgångna, på dylikt sätt antagna folkskolelärare finnas, som innehåft tjänst — till och med inom samma skoldistrikt — så lång tid, att de skulle varit pensionsberättigade, derest öfriga prestanda blifvit vederbörligt fullgjorda, derom upplyser hosföljande bilaga. Personer, som bestridt alla en folkskolelärares åliggande under en lång följd af år samt enligt då gällande uppfattning innehåft ordinarie anställning, borde väl ej vara uteslutna från en förmån, som är afsedd att vara en uppmuntran och ett vedermäle för gagnande verksamhet i folkskolans tjänst samt behöfligt understöd på deras ålderdom.

Af statsverkspropositionen inhemtas, att sistlidet år ansökningar för understöds erhållande ingått från 73 f. d. folkskolelärare, af hvilka 44 kommit i åtnjutande af understöd till sammanlagdt belopp 8,650 kronor. Alltså har ej hela det beviljade anslaget denna gång behöft tagas i anspråk. Af denna anledning och derest understödets maximum nedsattes till 200 kronor, kan man hysa förhoppning, att det anslagna beloppet skall visa sig tillräckligt, äfven om vilkoren, att afgång skall vara skedd före 1867 samt att till understöd berättigad skall vara examinerad, bortföle. I det förstnämnda vilkorets ställe torde dock böra införas, att till understöd berättigad är endast den, som ej är delaktig i pensionsinrättning. Om ock i följd af denna förändring samt under den förutsättning, som antydes i statsrådsprotokollet vid Nionde hufvudtiteln mom. 38:o, ett större antal ansökningar skulle ingå under de första åren, så kommer antagligen detta antal att genom dödsfall nedgå för hvarje år. Komme dertill beloppet af det beviljade understödet, hvarmed jag anser önskvärdt, att en hvar, efter här föreslagna grunder därför någorlunda kvalificerad måtte hugnas, om ock maximibeloppet ej skulle kunna tilldelas någon under de närmaste åren, så vore ändamålet vunnet utan att någon förhöjning af anslaget behöfde ifrågasättas.

På grund af det anförda får jag vördsamt hemställa,

att Riksdagen behagade för år 1887 anvisa ett anslag af 10,000 kronor, att enligt de närmare bestämmelser, Kongl. Maj:t kan finna för godt meddela,

användas till understöd af högst 200 kronor åt sådana äldre behöfvande folkskolelärare, hvilka oförvitligen skött sin tjänst och ej ega delaktighet i pensionsinrättning.

Om remiss till Stats-Utskottet anhålles.

Stockholm den 21 Januari 1886.

J. Andersson
från Vermlands län.

Bilaga till J. Anderssons i Lysvik motion ang. ändrade bestämmelser om villkoren för understöd åt äldre behöfvande folkskolelärare.

Afskrift af afskrift.

Utdrag af protokollet vid Valborgsmässostämman, hållen med Lysviks församling, efter föregående 14 dagars pålysning från predikstolen den 12 Juni 1842.

§ 10.

Skolkomiténs beslut vid dess sammanträde på prestgården den 21 Mars 1842 stadfästades och skulle till följe häraf ynglingen Magnus Lysén tillfrågas, om han ville bekosta sig minst tvenne månaders undervisning vid Thorsby bruksskola, för att sedan, efter föregånget godkänt prof inför pastor eller den han i sitt ställe förordnar, tillhandagå Lysviks församling med barnaundervisning. Och, om han härtill finnes hugad, vill församlingen äfven lemna något biträde i penningar, som enligt komiténs förslag den 21 Mars 1842 få tagas ur

sockenkassan. Under Augusti och September borde han vistas vid Thorsby.

Datum ut Supra

In fidem protocoll
N. Pettersson.
 P. L.

Utdragets riktighet intygar:

C. Juhlin.
 Komminister i Lysvik.

Afskrift af afskrift.

*Utdrag af protokollet vid sockenstämma med Lysviks församling
 den 3 Februari 1850.*

Sedan flere bland socknemännen anmält, att en skolmästare vore otillräcklig, så beslöts att antaga Magnus Lysén.

In fidem
P. N. Alstermark.

Utdragets riktighet intygar:

C. Juhlin.
 Komminister i Lysvik.

Afskrift af afskrift.

*Protokoll, hållet vid lagligen utlyst extra kyrkostämma den 27
 December 1870.*

§ 1.

På framställd fråga af stämmans ledamöter förklarade sig Skolläraren M. Lysén nöjd att sluta lärarebefattningen inom 2:dra läseområdet, dock åtog han sig, på församlingens begäran, att, så länge

helsa och krafter medgifva, turvis inom samtliga läsrotarne meddela 10 veckors undervisning årligen mot aflöning af 100 Rdr Rmt.

Sålunda förekommet, betygar:

C. A. Leufstedt.

Att förestående protokoll är rätt afskrifvet och lika med originalprotokollet, intygas:

C. Juhlin.

Komminister i Lysvik.

Afskrift.

Utdrag ur protokoll, hållet vid lagligen utlyst sammanträde med ledamöterna i Lysviks församlings skolråd i sakristian den 8 Mars 1885.

§ 1.

För erhållande af skolrådets intyg öfver skötandet af sin tjänst under den tid han inom församlingen tjänstgjort hade f. d. folkskoleläraren M. Lysén till skolrådet ingifvit en till Konungen stäld underdånig ansökan om nådigt beviljande af understöd af det till Kongl. Maj:ts disposition af Riksdagen för år 1885 ställda anslag för meddelande af understöd åt äldre behöfvande folkskolelärare, som erhållit afsked före år 1867.

Skolrådet vitsordade dervid enhälligt, att sökanden, hvilken tjänstgjort vid folkskolan inom Lysviks församling från 1842 till 1850 såsom extra ordinarie samt från 1850 till den 27 December 1870 såsom ordinarie folkskolelärare, under hela denna tid med nit och pligttrohet till församlingens fulla belåtenhet skött sin befattning. Ehuru sökanden visserligen ej vore vederbörligen examinerad och icke heller erhållit dispens från folkskolelärareexamen — hvarom underdånig ansökan dock af honom 1869 ingifvits, och till hvilken ansökan med dertill hörande handlingar, hvilka sökanden i afskrift vidfogat sin underdåniga ansökan, skolrådet ville hänvisa —, ville dock skolrådet på grund af hans långa, oförvitliga tjänstgöring såsom ordinarie folkskolelärare inom församlingen samt hans närvarande behöfvande omständigheter anhålla att i djupaste underdånighet till sökandens ingifna underdåniga ansökan få förorda nådigt bifall.

Emedan sökanden, såsom icke vederbörligen examinerad, ej åtnjuter pension ur folkskolelärarnes pensionskassa, ville skolrådet äfven underdånigst uttala såsom sin förhoppning, att den omständigheten, att sökanden först 1870 och således icke före 1867 erhållit afsked från sin folkskolelärarebefattning, icke måtte utgöra hinder för nådigt bifall till den ingifna underdåniga ansökan.

Justeradt den 15 Mars 1885.

Adam Blomberg.

Eric Persson
i Gällserud.

Sålunda förekommet

intygar

C. Juhlin,
Ordförande.

Rätt utdraget intygar:

C. Juhlin,
Ordförande.

Ofvanstående fyra afskrifter vidimeras ex officio af

J. Schröderheim,
Registrator i Ecklesiastikdepartementet.

Afskrift af afskrift.

Skolläraren M. Lysén från Lysviks församling blef 1842 inskrifven uti Thorsby bruksskola för att lära sig praktisk kännedom om vaxelundervisningsmetoden, begagnade denna skola 2:ne terminer, var der härmed på begäran intygadt.

Thorsby bruksskola den 15 December 1842.

O. Rundqvist.
Tagit skollärarebetyg från
Normalskolan i Stockholm.

Likheten med originalet intygar:

C. A. Leufstedt.
Com.r.

Vidimeras
ex officio
J. Schröderheim.